

UTLEVERENDE:
I avgangsutstillingen på kunstskolen brukte Ask sin egen historie. Her er han sammen med venninnen Christine én time etter åpningen.

Hans sanne jeg

Ask Holmen startet livet som jente. Som mann er han sitt eget kunstprosjekt. Alle transseksuelle har en historie. Les tre av dem.

Tekst: KARINE ØSTTVEIT Foto: KRISTIN LYSEGGEN

TRANSEKSUALITET

Neste uke arrangerer Norge verdens største fagkonferanse.

HAN ER 21 ÅR og endelig kvitt kvinnekroppen sin. For tre måneder siden tok Ask Holmen den andre av to kjønnskorrigerende operasjoner. Nå vil han bruke diagnosen sin til å lage kunst.

Ask er én av rundt 400 transseksuelle som har fått utført kjønnskorrigerende operasjoner i Norge de siste 45 årene. Mellom 12 og 15 opereres hvert år. Årsaken til operasjonene ligger ikke i seksualiteten – men i identiteten. Hvert år blir noen mennesker født med en kropp som ikke passer til det kjønn de føler at de har. Opplevelsen av å ha feil kropp er så sterk at den ikke kan kureres med psykoterapi. Det krever kirurgi. Etter operasjonen får man nytt navn og nytt personnummer – og kjønnskiftet er totalt.

Diagnosen kalles transseksualitet. Fortsatt jobber forskerne med å si sikkert hva som forårsaker den, men man regner

med at det er biologisk. Forklaringen ligger sannsynligvis i noe som oppstår i hjernen allerede på fosterstadiet. I dyreforsøk er det påvist sammenheng mellom kjønnshormoner i fosterlivet og senere kjønnsidentitet.

Tidligere måtte man vente til kroppen var ferdig utviklet før behandlingen kunne starte. På grunn av lite informasjon visste mange heller ikke om diagnosen før de ble godt voksne. I dag er det annerledes. Mange transseksuelle får en henvisning allerede i barndommen. Flere blir fulgt opp helt fra barneskolealder.

Ask Holmen er en av åtte transseksuelle som fotograf Kristin Lyseggen har fulgt over tid. Deres hverdag er dokumentert gjennom fotoutstillingen og den kommende boken «Forbudte fabler – reiser fra en kropp til en annen». Fotoutstillingen skal være en del av verdens største fagkonferanse om transseksualitet og kjønnsidentitet, som arrangeres i Oslo i neste uke. På de neste sidene kan du lese historiene til noen av menneskene bak.

karine.ostveit@aftenposten.no

ASK HOLMEN, 21

Født i en kvinnekropp.

Begynte hormonbehandling i 2007, tok sin siste operasjon i mars 2009

FORVANDLET: Ask snekrer på utstillingen sin. Her er det bare to måneder siden han tok den siste og avsluttende operasjonen.

«Det vondeste er at mormoren min døde uten å få vite hvem jeg egentlig er. Jeg turte ikke å si det til henne.»

JEG KAN IKKE huske den første gangen jeg tenkte over det. Det har bare alltid vært der, det at kroppen ikke passet. Hver gang jeg hørte jentenavnet mitt, gjorde det vondt inne i meg. Hver gang noen omtalte meg som «hun» kjente jeg et stikk i hjertet. Jeg turte ikke si noe, selvfølgelig. Å oppfylle sitt eget kjønn er jo en av de mest grunnleggende forventninger til oss mennesker.

Da jeg var liten, ville jeg helst leke rolleleker. Da kalte de andre meg «Kristian». Jeg sluttet å spille fotball fordi jeg måtte spille på jentelag. Og jeg lot være å konfirmere meg fordi jeg var så redd for at jeg skulle få bunad – jentebunad,

altså. Jeg orket ikke tanken på å gå i det.

Da jeg var femten, satt jeg på Internett og lette. Og plutselig sto det bare der. Transseksualitet. «Shit, hvorfor har ingen fortalt meg om dette,» tenkte jeg. Jeg begynte å drømme om operasjonen, og det ga mye skyldfølelse. Jeg var så redd for å såre folk rundt meg – såre foreldrene mine.

Men da jeg fylte atten, visste jeg jo at jeg kunne få behandling. Jeg var på utveksling i USA, men ville bare hjem og begynne behandlingen. Til slutt sendte jeg en e-post hjem. «Mamma, dette funker ikke. Jeg har alltid følt meg som en gutt. Jeg må ha hjelp,» skrev jeg. Hun svarte vagt at jeg

måtte prøve å bli ut året. Og jeg skulle gjerne ha gjort det, jeg. Men det gikk bare ikke. Til slutt måtte jeg bestemme meg for å leve for meg selv – ikke for de andre.

Og så, i 2007, fikk jeg den første resepten på hormoner. Den 13. august 2007, faktisk. Jeg løp hele veien til apoteket. Da jeg kom hjem, smurte jeg geleen utover magen. Jeg husker at jeg tenkte «Endelig. Endelig er jeg på vei til å bli hele meg.»

Jeg skulle ønske at det gikk enda fortere, selvfølgelig. At skjegget mitt ikke var så pistrete. Men i fjor sommer tok jeg den første operasjonen. Da ble jeg kvitt brystene. Det var så utrolig godt. De var vanskelige å skjule etter hvert, så jeg var alltid redd noen skulle se dem. Jeg teipet dem med sportsteip så de ikke skulle synes. Flere lag, så stramt som mulig. Det ga meg vondt i ryggen og store sår i huden.

Legen sa forresten at jeg skulle vente to-tre uker etter operasjonen med å bade. Det klarte jeg ikke. Jeg hadde jo ventet i nesten ti år! Du vet, jeg kunne ikke gå med bade-

drakt, det hadde bare vært helt feil. Og jeg kunne ikke gå med bar overkropp på grunn av brystene. Jeg prøvde å bade i t-skjorte et par ganger, men da ble moren min sur.

Hva som var best etter operasjonen? Alt, egentlig. Men aller mest de små tingene. Å kunne bade. Gå i bar overkropp. Være meg selv, bare.

Jeg skammer meg ikke lenger. Jeg har tatovert det her, på hendene. SKAM på den ene, LAUS på den andre. Jeg skammer meg ikke over operasjonsarrangene heller. Forrige helg gikk jeg i bar overkropp på gaten, forbi masse kafeer. Jeg bryr meg ikke. Nå tenker jeg at det kanskje kan komme noe godt ut av dette.

Men det er fortsatt vanskelig å snakke med foreldrene mine om dette. Jeg vil gjerne snakke med dem, jeg tenker at de kanskje har spørsmål og at det kunne vært fint for dem også. Men det ligger en litt sår energi rundt hele temaet. Ikke negativ, men sår og litt trist. Så derfor sier jeg ikke så mye. Ikke de heller.

VENTET LENGE: Danske Eila hjemme på sitt eget kjøkken. Hun ble far til fire barn før hun som 71-åring tok kjønnsoperasjon og ble kvinne.

«Jeg ble far til fire barn. To av dem vil ikke se meg.»

➔ **DET ALLER FØRSTE** jeg husker, er fornemmelsen av at jeg hørte hjemme blant jentene. Jeg var tre år, og hadde nettopp skjønnet at det er forskjell på gutter og jenter. Jeg skjønte at det jeg følte var helt feil, at jeg aldri måtte si det til noen.

Jeg ble mobbet på skolen, selvfølgelig. De kalte meg pysegutt. Jeg fikk gode karakterer i alt, bortsett fra i gym. Der var jeg en skikkelig klumpedumpe. Jeg er jo en jente. Jeg kan ikke løpe like fort som guttene.

Den vanskeligste tiden kom på slutten av gymnaset. Omtrent på den samme tiden skulle vi spille skuespill, og det manglet jenter til jenterollene. Jeg var helt syk etter de rollene. Ønsket om å være kvinne ble så sterkt at jeg måtte si til meg selv «nå må du passe deg, ellers blir du innlagt». Så jeg sa ingenting. Dette var jo på 1940-tallet, og i min familie snakket man ikke høyt om homoseksualitet engang. Omgivelsene krevde at jeg levde som en mann. Hvordan det gikk med rollene? De hentet noen jenter fra

trinnet under. Jeg måtte passe lyset i stedet.

Den seksuelle tiltrekningen til kvinner har det aldri vært noe i veien med. Jeg traff en deilig pike, og vi giftet oss. Vi fikk tre barn. Min første kone visste utmerket godt hvordan jeg hadde det. Jeg sa rett ut at jeg følte meg som en kvinne. Det var ikke en seksuell fantasi, det var bare den jeg var. Det var nok én av grunnene til at det endte med skilsmisse.

Etterpå bodde jeg mange år i et stort bokollektiv, med nesten hundre mennesker. Det var stadig egne samlinger for kvinner og menn. Jeg forsøkte stadig å komme meg inn sammen med kvinnene, men døren ble alltid smekket igjen foran meg. Det var forferdelig, hver eneste gang. Ja, du må ikke tro at jeg bebreider disse menneskene for det de gjorde. Jeg føler ikke bitterhet. Jeg forteller bare hvordan det føltes å være meg.

Til slutt traff jeg en ny kvinne. En musiker. Vi ble voldsomt tiltrukket av hverandre. Og vi giftet oss, og fikk en

EILA, 79 ÅR

Født i en mannskropp.
Begynte med hormoner på nittitallet,
tok operasjon i 2001

datter. Jeg var helt ærlig mot henne. Men hun hadde forventet – og jeg hadde forventet – at jeg skulle klare å leve på samme måte som før. Og det klarte jeg bare ikke. Det kom en periode der ønsket om å være kvinne ble for voldsomt for meg. Det holdt på å slå meg ut. Jeg tenkte mye på å drukne meg i den tiden.

Da jeg sa jeg ville ta operasjon som gjorde meg til en kvinne, sa hun at jeg var en forræder overfor henne og overfor ekteskapet vårt. Hun sa det ikke bare i et øyeblikks opphisselse, hun mente det virkelig. Det var vondt. Jeg følte jo i stedet at dette handlet om å ta et skritt mot en større ærlighet for meg selv.

Når alt kom til alt, fikk jeg ikke operasjon i Danmark. De mente jeg ikke kunne være transseksuell, jeg som ble tiltrukket av kvinner. Det er feil, selvfølgelig. Forskning

beviste det allerede på 1950-tallet. Jeg tok operasjonen i Thailand.

I dag har jeg fortsatt kontakt med mine ekskoner, og med min yngste datter. De andre barna og barnebarna har jeg ikke sett på mange år. De vil ikke ha noe med meg å gjøre. Jeg blir aldri invitert til familieselskaper. Men for to år siden sa et av barnebarna til farmoren sin at hun ville møte meg. Min ekskone arrangerte et møte. Og tenk, den syv år gamle jenta klarte å lukke opp en dør som alle andre ville holde stengt.

Etter operasjonen er heldigvis ikke transseksualismen noe som fyller alle hverdagene mine mer. Nå er jeg bare en kvinne, som millioner av andre kvinner. Og det er jo det jeg alltid har villet være.

I sommer blir 22 Thon-hoteller litt barnsligere

På våre Thon Junior-hoteller er barna hedersgjester. De får en overraskelse ved innsjekk, gøyale lekekrok, egen barnefilmkanal og frokost med morsom barnebuffet.

Våre familierom koster fra kr 1 090,-
per natt for inntil 2 voksne og 2 barn.
Inklusiv frokost

Ta med familien på en morsom aktivitet.
Vi har gode priser på pakker til Tusenfryd,
Kongeparken, Sommarland i Bø og mye mer.

Tilbudet gjelder i perioden 19. juni-9. august.
Gjelder ikke på våre Oslo-hoteller under Norway Cup.

**THON
JUNIOR**

Bestill på thonhotels.no/junior
eller ring 815 52 400

MIKAEL SCOTT BJERKELI, 34

Født i en kvinnekropp. Begynte med hormoner i 1995, tok siste operasjon i 2004.

En gang slo jeg faren min, bare fordi han ropte navnet mitt så alle kunne høre det.

Etter hvert ble det vanskelig å gå på skolen. Det var ikke det at jeg ble mobbet eller at folk ikke ville være sammen med meg. Det var jeg som ikke ville være sammen med folk. Hver gang jeg traff noen, måtte jeg jo si navnet mitt. Jeg måtte være jente i deres øyne. Hele ungdomstiden går jo ut på å utvikle seg som person – og så kan man ikke vise den personen i frykt for at andre skal forstå. Det var en psykisk påkjenning.

Det fantes ikke Internett den gangen. Det jeg fant av informasjon om transseksualitet var veldig sensasjonspreget, store overskrifter i blader som Se og Hør. Jeg følte meg veldig alene. Jeg tenkte at dette var noe som måtte skjules – også overfor meg selv.

Men jeg fortalte det til mamma da jeg var femten og skrev til Rikshospitalet for å få hjelp. Det gikk veldig bra. Et par år etterpå fortalte jeg det til noen kamerater også. I fylla, riktignok – men det gikk også fint. De hadde jo skjønt det. Alle hadde vel skjønt det, på et vis.

Men det betyr jo ikke at det var uproblematisk. Nå ser jeg at det ikke er andres fordommer som har skremt meg. Det er mine egne fordommer. Min skam, og min forventning om hvordan andre kommer til å reagere.

Jeg var mye på ungdomspsykiatri i den tiden. Se her, jeg har arr på armene. Det var mer selvskading enn reelle selvmordsforsøk. Men det er klart jeg tenkte på selvmord. Jeg tror de fleste med denne diagnosen leker med tanken iblant. Samtidig ga situasjonen meg et ønske om å leve, for å se hvordan det er på den andre siden. Se hvordan livet er når man kan være seg selv.

Jeg tok den første operasjonen i 1997. Da skiftet jeg navn og fikk nytt personnummer også. Jeg valgte Mikael fordi det er fint, og Scott fordi jeg liker Star Trek.

Nå fungerer alt veldig fint, egentlig. Det er klart, farmor og farfar har nok hatt sine problemer med det. Det hender de glipper og bruker jentenavnet mitt ennå. Men de er tross alt 90 år. Det er ikke sånne steder kampen ligger. Nei, å ha denne diagnosen er først og fremst en kamp med seg selv. Først skal man akseptere det selv. Så skal man overbevise legene. Så tror man jo at man er ferdig. Det er man ikke.

For ingenting blir bra over natten. Det tar tid å bygge opp selvillit, å få tro på at man er et menneske som er verdt noe. Du vet, man blir sin egen diagnose. Folk omtaler deg som «den transseksuelle». Det er en merkelapp jeg ikke kjenner meg igjen i. Jeg føler det er å frata meg det jeg har kjempet for hele livet. Jeg søkte hjelp fordi jeg er mann, ikke fordi jeg er transseksuell. Nå er jeg mann. Hverken mer eller mindre.

karine.ostveit@aftenposten.no

FORNØYD: Mikael i 2008, hjemme hos seg selv. – Jeg anser meg ikke som et offer. Jeg har tross alt kommet styrket ut av situasjonen, sier han i dag.

«Det er ikke andres fordommer som har vært problemet. Det er mine egne.»

➔ **DET ER ET BILDE** som har satt seg. Meg og nabogutten, ute i skogen, midt i en doktorlek. Han kledde av seg, og jeg undersøkte ham. Etterpå nektet jeg ham å gjøre det samme med meg. Jeg skammet meg sånn over kroppen min. Jeg var bare fire år. Et så lite barn skal ikke kjenne skam på den måten.

Foreldrene mine påtvang meg aldri kjønnsroller. Jeg fikk spille fotball og gå i gutteklær. Men det var ikke nok. Jeg hatet å være jente. Jeg hatet jentenavnet mitt.

Pakk kofferten. Kypros venter på deg.

fra **534,-** én vei

norwegian.no
Den enkle veien ut